

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joxepa Etxeberria Mendigutxia

*Igantzi,
Nafarroa
(1949)*

Aurkibidea

Biografia

Zintak

IGA-028

- **Proiektua:** Euskararen biziberritzea Bortzirietan 1970-1990
- **Elkarrizketatzailea(k):** Larretxea Agirre, Ainhoa
- **Data:** 2023-02-01
- **Iraupena:** 41 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Larretxea Agirre, Ainhoa

Pasarteak

1. Joxeparen aurkezpena

- **Erref:** IGA-028/001
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Joxepa igantziarra da eta elkarrizketa hau egin diogunean 73 urte ditu. Euskaraz aritzen ziren etxean, baina eskolak gaztelaniaz izaten ziren. Kanean ere gaztelaniaz aritzen zen; irakasleek erraten zieten baserritarrek euskaraz egiten zutela baina herritarrek gaztelaniaz egin behar zutela, bertze maila batekoak zirela.

2. Joxeparen ikasketak

- **Erref:** IGA-028/002
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:01:33. **Bukatu:** 00:04:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolara herritik kanpo

Laburpena:

9 urte zituela, bere ahizparekin batera Sunbillarat joan zen Joxepa eskola frantses batera, eta handik urte batera, Frantziarat joan ziren ikastera. Ikasturte osoa ematen zuten bertan eta udara arte ez ziren etxerat bueltatzen. 14 urterekin bueltatu eta administrazioa ikasi zuen Irunen eta Donostian.

3. Buelta Igantzirat

- **Erref:** IGA-028/003
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:04:34. **Bukatu:** 00:06:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

1971an ezkondu, lana utzi eta Igantzirat bueltatu zen Joxepa. Gero, seme-alabak izan eta Igantzin aritu zen lanean.

4. Herrirat berriz egokitzen

- **Erref:** IGA-028/004
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:06:15. **Bukatu:** 00:07:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa

Laburpena:

Aunitz kostatu zitzaion Joxepari herriko martxara berriz egokitzea; bera hagitz mugitua zen eta Igantzin ez zegoen deus. Ez zegoen ohiturarik kalerat ateratzeko, bakoitza bere etxean aritzen zen lanean.

5. Baserritarrak euskaraz, kaletarrak gaztelaniaz

- **Erref:** IGA-028/005
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:07:49. **Bukatu:** 00:08:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

70eko hamarkadan, mutilak normalki euskaraz aritzen ziren, eta neskak, baserritarrak baziren, euskaraz aritzen ziren eta, kaletarrak baziren, aldiz, gaztelaniaz.

6. Euskararekiko kontzientzia

- **Erref:** IGA-028/006
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:08:35. **Bukatu:** 00:09:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

70eko hamarkadan, euskararen aldeko mugimendua sumatzen hasi zen herrian, eta Joxepa hizkuntzarekiko kontzientzia hartzen hasi zen.

7. Igantziko eskola gaztelaniaz

- **Erref:** IGA-028/007
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:09:44. **Bukatu:** 00:12:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Igantziko haurrak euskaraz aritzen ziren etxean eta aunitzek ez zekiten gaztelaniaz. Igantziko eskola gaztelaniaz zenez, haur batzuek arazoak izaten zituzten. Joseparen ama Igantziko Udaleko batzorde batean zegoen garai hartan, eta arazoaren berri eman zion Joxepari. Diputazioan euskaraz zekien norbait eskatuko zutela aipatu zion. Joxepari egin zioten eskaintza eta azkenean bertze batek postua hartu arren, hala hasi zen euskararen aldeko mugimenduan.

8. Eskolarako euskaraz zekien langilea

- **Erref:** IGA-028/008
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:12:45. **Bukatu:** 00:15:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Diputazioan Joxeparen amaren batzordeko proposamena onartu eta eskolarako euskaraz zekien norbait bilatu zuten, baina Joxepa baino lehen bertze norbait aurkeztua zen horretarako. Halere, eskola ez zenez ofiziala, diputazioak ez zien laguntza zuzenean eman nahi izan, eta, horren harira, Elizaren bidez egin zuten kudeaketa. Hala, apezari aipatuta, bertako katekista hartu zuten eskolarako.

9. Igantziko ikastolaren hasiera

- **Erref:** IGA-028/009
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:15:13. **Bukatu:** 00:16:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Proiektu berri hori gauzatzeko, batzorde ttiki bat sortu zuten, eta Joxeparen senarra izendatu zuten batzordeko presidente. Eskolako eraikinean bertan gela bat moldatu eta dena antolatu zuten. Hala, 1973-74ko ikasturtean andereño berria hasi eta haurrak euskaraz ikasten hasi ziren.

10. Gurasoen desadostasuna euskaraz ikasten segitzeko

- **Erref:** IGA-028/010
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:16:37. **Bukatu:** 00:19:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Harrera ona izan zuen ikastolak herrian: 20 haur baino gehiago hasi ziren klasean. Haur Hezkuntza euskaraz ikasten zuten ikastolan, baina Lehen Hezkuntzak gaztelaniaz izaten segitzen zuenez, hizkuntzaren arazoa ez zen desagertu. Hori zela eta, eskola euskalduntzeko lanetan hasi ziren, baina guraso gehienak ez ziren ados; uste zuten haurrek bestela ez zutela gaztelaniaz ikasiko. Tentsio handiko bilerak egin zituzten gaia lantzeko.

11. Gurasoak konbentzitzen

- **Erref:** IGA-028/011
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:19:27. **Bukatu:** 00:20:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Guraso guzietatik, 3 bakarrik agertu ziren euskaraz ikasten segitzearen alde. Bilera hagitz gogorrak izan zituzten euskararen gaiarekin, eta, hondarrean, hezkuntza departamentura jo zuten. Bertako inspektorea katalana zen eta ongi ulertu zuen arazoa, berak arazo bera izana baitzuen Katalunian. Hala, Igantzira joan eta ados ez ziren gurasoekin solastatu zen inspektorea, baina kontra ziren gurasoendako ez zen aski izan. Halere, poliki-poliki guraso horiek konbentzitzea lortu zuten.

12. Eskolan hasita, arazorik ez

- **Erref:** IGA-028/013
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:21:37. **Bukatu:** 00:22:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Behin haurrak eskolan euskaraz hasita, gurasoek ikusita haurrak kontent joaten zirela eta nota onak ateratzen zituztela, ez zuten inoiz gehiago arazorik izan.

13. Euskaraz ikastearen kontra ziren gurasoen beldurra

- **Erref:** IGA-028/014
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:22:11. **Bukatu:** 00:22:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:

Kontra ziren gurasoen kasuan, batez ere amen kasuan, beraiek bizitako egoerengatik ez zuten nahi izaten seme-alabek euskaraz ikastea. Beraiek lanera kanpora joan zirelarik, lotsa izan zuten gaztelaniaz ez jakiteagatik, eta ez zuten seme-alabek arazo bera izaterik nahi.

14. Ikastolaren finantzazioa

- **Erref:** IGA-028/015
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:22:59. **Bukatu:** 00:23:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastolaren proiektua aitzinerat ateratzeko diputazioak diru-laguntza ematen zuen arren, ez zen aski izaten, eta ostatua paratzen zuten diru gehiago lortzeko.

15. Ikastola eta eskola fusionatzea

- **Erref:** IGA-028/016
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:23:56. **Bukatu:** 00:24:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastola eta eskola integratu zirelarik, ikastoletako irakasleek titulua atera behar izan zuten. Hala, irakasle horiei postua ofizial bihurtu eta eskolako lantaldean sartu zituzten. Modu natural batean fusionatu ziren ikastola eta eskola.

16. Joxeparen parte-hartzea

- **Erref:** IGA-028/017
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:24:58. **Bukatu:** 00:25:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Joxepa buru-belarri aritu zen lanean Igantzin haurrek euskaraz ikasi ahal izan zezaten.

17. Berako Ricardo Barojan ere gaztelaniatik euskararat

- **Erref:** IGA-028/019
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:26:27. **Bukatu:** 00:28:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Igantziko eskolakoak Berako Ricardo Baroja eskolakoekin aritzen ziren elkarlanean. Igantziko haurrak gero Berarat joaten zirenez ikastera, Beran ere euskaraz ikasteko modua izatea nahi zuten. Joxeparen alaba ere Ricardo Barojara joan zen, eta han gaztelaniaz hasi bazen ere, gerora euskaraz ikasteko aukera izan zuen.

18. Euskararen aldeko mugimendua Igantzin

- **Erref:** IGA-028/020
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:28:12. **Bukatu:** 00:29:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Ikastola eta eskola euskalduntzeko garai hartan, Igantzin euskararen aldeko mugimendua sumatzen hasi zen. Helduek euskara ikasteko gau eskolak ere antolatu ziren Igantzin eta Joxepa aritu zen bertan alfabetatzen.

19. Euskal dantzak Igantzin

- **Erref:** IGA-028/021
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:29:20. **Bukatu:** 00:31:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

1977an, Juanito Telletxea lesakarra Igantziko Nafarroako Kutxan aritzen zen lanean. Bera mutilei euskal dantzak irakasten hasi zen. Geroxeago, bere bidez, hurrei euskal dantzak irakatsiko zizkien gazte bat bilatu zuten, eta hala, euskal dantza giroa sortu zen Igantzin. Haur gehienek ikasten zuten dantzatzen.

20. Biltoki elkarteak

- **Erref:** IGA-028/022
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:31:51. **Bukatu:** 00:33:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

1977an ere Biltoki elkarteak sortu zen Igantzin; Joseparen senarra izan zen presidentea. Udalak bazuen egurra altxatzeko lokal bat; elkartea martxan paratzeko lokal hori eskatu zuten, moldatu eta elkartea abiatu zuten. Biltokik beti izan du euskararekiko kontzientzia handia.

21. Olentzero eta Igantziko eskea

- **Erref:** IGA-028/023
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:33:11. **Bukatu:** 00:34:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarreak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Biltoki elkarrearen bidez hasi ziren Igantzin Olentzero ospatzen. Halere, hori baino lehenago, Joxepak betitik ezagutu du Igantzin eskea.

22. Bertsolaritza eta musikarik ez herrian

- **Erref:** IGA-028/024
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:34:27. **Bukatu:** 00:35:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

Garai hartan, herrian ez zen bertsolaritza edo musika mugimendurik sumatzen, baina Joxeparen amaxiren etxean bazuten bertsolaritzarekiko afizioa; irratan aditzen zuten.

23. Euskal Telebista Igantzin

- **Erref:** IGA-028/025
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:35:36. **Bukatu:** 00:36:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarreak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Telebista

Laburpena:

80ko hamarkadan, Euskal Telebista paratzeko aukera bazen, baina ez zuten laguntzarik ematen antena herrian paratzeko. Hala, herritarrak antolatu, dirua lortzeko ostatua paratu eta Frainen antena bat paratu zuten.

24. Garai hartan egindakoarekin konforme

- **Erref:** IGA-028/027
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:37:26. **Bukatu:** 00:39:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Joxepa konforme dago garai hartan egindakoarekin. Merezi izan du egindako lan guziak.

25. Gauzak egiteko gogoia

- **Erref:** IGA-028/029
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:39:48. **Bukatu:** 00:41:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Garai hartan, gauzak egiteko gogoia zuten. Deus ez zutenez eta dena egiteko zegoenez, gauzak egiteko gogoia zuten. Egun, Joxepak ez du halako jarrerarik ikusten gazteengan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-12-15

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com